

Innst. 286 S

(2015–2016)

Innstilling til Stortinget fra kontroll- og konstitusjonskomiteen

Dokument 12:27 (2011–2012)

Innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen om Grunnlovsforslag fra Per Olaf Lundteigen, Lars Peder Brekk, Jenny Klinge, Hallgeir H. Lan- geland og Jette F. Christensen om ny § 38 (grunn- lovfesting av kroner og øre som norsk pengeei- ning)

Til Stortinget

Sammendrag

Ovannemnde forslag er fremma av Per Olaf Lundteigen, Lars Peder Brekk, Jenny Klinge, Hallgeir H. Langeland og Jette F. Christensen.

Forslagsstillarane viser til at den amerikanske grunnlova frå 1787 er den eldste grunnlova i verda som har vore gjeldande utan avbrot. Ho var ei av inspirasjonskjeldene for vår eiga grunnlov. I den amerikanske grunnlova er det slått fast at USA skal ha sitt eige penge- og myntstell. Det høyrer den lovgjevande forsamlinga til å «coin Money, regulate the Value thereof, and of foreign Coin, and fix the Standard of Weights and Measure».

Noregs grunnlov er den nest eldste i verda som har vore gjeldande utan avbrot. I Novembergrunnlova vart penge- og myntstellet grunnlovfest i § 110. Denne paragrafen lydde: «Norge beholder sin egen Bank og sit eget Penge- og Myntvæsen, hvilke Indretninger ved Lov bestemmes.» Paragrafen stod slik fram til 1911 då han vart endra for å grunnlovfesta Statens Reservefond.

Stortinget vedtok 17. april 1875 Lov om Pengevæsenet der § 1 (Pengeenheten og dens gullinnhold) fyrste ledd fyrste punktum lydde: «Grundlaget for Rigets Myntsystem er Guld og Pengeenheden skal være en Krone, som deles i 100 Øre.» Noreg endra

med dette eining frå spesidalar og skilling til kroner og øre.

I dag er pengeeininga lovfest i sentralbanklova, § 4. Noregs Bank vart skipa ved lovsanksjon i Stortinget 14. juni 1816.

Forslagsstillarane ser det som grunnleggjande for ein suveren stat å ha råderett over sitt eige penge- og myntstell og tek til orde for å gje pengestellet konstitusjonelt vern ved å grunnlovfesta den norske pengeeininga i samsvar med sentralbanklova § 4.

I dokumentet vert følgjande forslag fremma:

«§ 38 skal lyda:

Alternativ B (bokmål og nynorsk):

§ 38

Den norske pengeenhet er en krone. Kronen deles i hundre øre.

–

§ 38

Den norske pengeeininga er ei krone. Krona er delt i hundre øre.»

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Jette F. Christensen, Gunvor Eldegard og lederen Martin Kolberg, fra Høyre, Erik Skutle og Michael Tetzschner, fra Fremskrittspartiet, Tom E. B. Holthe og Helge Thorheim, fra Kristelig Folkeparti, Hans Fredrik Grøvan, fra Senterpartiet, Per Olaf Lundteigen, fra Venstre, Abid Q. Raja, fra Sosialistisk Venstreparti, Bård Vegar Solhjell, og fra Miljøpartiet De Grønne, Rasmus

Hansson, viser til forslaget om å grunnlovfeste kroner og øre som norsk pengeenhet.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmet fra Senterpartiet, viser videre til forslagsstillernes begrunnelse om at de ser det som grunnleggende for en suveren stat å ha råderett over eget penge- og myntsystem, og ønsker å gi dette konstitusjonelt vern ved å skrive inn kroner og øre som pengeenhet i Grunnloven.

Flertallet er av den oppfatning at staten i dag har full selvråderett over penge- og myntsystemet, og at en grunnlovfesting av penge- og myntenhet ikke vil bidra til å styrke dette.

Flertallet viser til forslagsstillernes argumentasjon om at USA har grunnlovfestet sin pengeenhet, og vil henviser til at i den nordiske og europeiske kulturfære er slik grunnlovfesting ikke vanlig. Bakgrunnen for grunnlovfesting i USA var å stille krav til eventuelle nye delstater som ønsket å bli tatt opp i unionen.

Flertallet vil bemerke at overgangen fra spesidaler og ort til kroner og øre i 1873 ville tatt betydelig lengre tid, hvis forslaget i det hele tatt hadde fått de nødvendige to tredjedels flertall, dersom pengeenheten hadde vært innskrevet i Grunnloven.

Flertallet viser videre til at det kan forekomme økonomiske forhold som tilsier at storting, regjering og Norges bank bør handle raskt for å sikre nasjonens interesser, og en grunnlovfesting slik det her foreligger forslag om, kan gjøre handlingsrommet mindre og forsinke nødvendige grep fra de ovennevnte aktører.

Flertallet anbefaler på dette grunnlag at forslaget ikke bifalles.

Komiteens medlem fra Senterpartiet vil vise til sentralbankloven § 4 som lyder:

«§ 4. Pengeenheten og dens internasjonale verdi

Den norske pengeenhet er en krone. Kronen deles i hundre øre.

Kongen treffer vedtak om den kursordning som skal gjelde for kronen og om endringer i kronens kursleie.

Vedtaket om endringer i kursordningen for kronen og i dens kursleie skal meddeles Stortinget.»

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti vil vise til at det er Stortinget som har ansvaret for å føre en økonomisk politikk som er til gagn for Norge. Hele vår historie har vist at det er en stor fordel å ha en egen valuta fordi valutaens verdi vil stå i et nært og dynamisk forhold til den økonomiske utviklingen i landet. Historisk har vi gjentatte ganger fått erfare at en egen valuta er nødvendig for å medvirke til blant annet full sysselsetting. Dagens utfordringer for Norge viser igjen til fulle hvor viktig det er med egen valuta tilpasset vår økonomiske situasjon.

Disse medlemmer vil vise til at sterke politiske krefter i Norge anført av partiet Høyre ønsker medlemskap i Den europeiske union (EU). Disse kreftene med Høyre i spissen ivrer for at Norge også skal innføre euro som valuta i Norge i stedet for kroner, selv om vi ikke er en del av EU.

Slik komiteens medlem fra Senterpartiet ser det, viser dette hvor viktig det er å etablere grunnlovsvern av den norske valutaen, kroner og øre. Det er en grunnleggende verdi for en suveren stat å ha råderett over sitt eget penge- og myntstell. På denne bakgrunn fremmes forslaget om grunnlovfesting av kroner og øre som norsk pengeenhet slik det fremgår av Dokument 12: 27 (2011–2012). Bestemmelsen vil etter dette på bokmål og nynorsk lyde:

«§ 38

Den norske pengeenhet er en krone. Kronen deles i hundre øre.

–

Den norske pengeeininga er ei krone. Krona er delt i hundre øre.»

Forslag fra mindretall

Forslag fra Senterpartiet:

Forslag 1

Dokument 12:27 (2011–2012) – Grunnlovsforslag fra Per Olaf Lundteigen, Lars Peder Brekk, Jenny Klinge, Hallgeir H. Langeland og Jette F. Christensen om ny § 38 (grunnlovfesting av kroner og øre som norsk pengeeining) – bifalles.

Komiteens tilråding

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til dokumentet og rå Stortinget til å gjøre slikt

v e d t a k :

Dokument 12:27 (2011–2012) – Grunnlovsforslag fra Per Olaf Lundteigen, Lars Peder Brekk, Jenny Klinge, Hallgeir H. Langeland og Jette F. Christensen om ny § 38 (grunnlovsfesting av kroner og øre som norsk pengeining) – bifalles ikke.

Oslo, i kontroll- og konstitusjonskomiteen, den 12. mai 2016

Martin Kolberg

leder

Erik Skutle

ordfører

